

TÜRKİYE-CEZAYİR DIŞ TİCARETİ VE MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ

Kuzey Afrika'nın en geniş yüzölçümüne, 35 milyona yakın nüfusa ve büyük petrol ve doğal gaz rezervlerine sahip olan Cezayir, ekonomik veriler açısından zengin bir ülke görünümü sergilemesine rağmen, halkın gelir düzeyi ve yaşam kalitesi açısından bir üçüncü dünya ülkesi görünümü vermektedir.

Cezayir, petrol ve doğalgaz gibi kaynaklarının zenginliği ile gelirlerinin %98'i söz konusu ürünlerin ihracatına dayalı bir ülke olup, ekonomisi petrol fiyatlarındaki değişimlerden büyük ölçüde etkilenmektedir. Nitekim, 2004-2007 döneminde yüksek düzeyde seyreden petrol fiyatlarından istifade ederek ekonomik istikrarını kuvvetlendirmiştir. Bunun yanı sıra, dış borçların azaltılmasına öncelik veren hükümet Cezayir'in dış borçlarını 2006 yılı sonu itibariyle 5,1 milyar dolara indirmiştir.

Düşük fiyattan enerji, ucuz işçi ve vergilendirmede öngörülen birtakım avantajlar sunan gelişmekte olan bir Pazar olan Cezayir, 1995'ten itibaren serbest ticaret politikası izlemeye başlamış olup, dış ödemeler bilançosu, petrol ve petrol türevleri ihracatına bağlı olarak, bu sektöre Avrupa ülkelerinden gelen talebin artmasının da yardımıyla, pek çok yıl önemli miktarda ticaret fazlası vermiştir.

Tablo 1. 2006-2008 Yılları Arasında Cezayir'in Dış Ticareti (Milyon \$)

	2006	2007	2008	Değişim Oranı %
İthalat	21.456	27.631	39.156	41,7
İhracat	54.613	60.163	78.233	30,0
Dış Ticaret Hacmi	76.069	87.794	117.389	33,7
Denge	33.157	32.532	39.077	20,1
İhr. İth. Karşılama Oranı (%)	254	217	199	

Kaynak: T. C. Cezayir Büyükelçiliği, Ticaret Müşavirliği Raporu

Bir yandan tarımsal üretimin, diğer yandan sanayi alt yapısının yetersizliği dolayısıyla pek çok tüketim mamulünü dışarıdan almak durumunda kalan Cezayir, ihtiyaçlarını karşılamak üzere, yıllar itibariyle sürekli artan miktarlarda ithalat yapmaktadır. 2008 yılında bu rakam bir önceki yıla nazaran %41,7 artışla 39,1 milyar \$ olmuştur. Cezayir'in %98'i hidrokarbürlere dayalı olan ihracatında da artışlar kaydedilmektedir. Ülkenin 2008 yılı ihracatı, petrol fiyatlarındaki yükselişin de etkisiyle, %30 oranında artmış ve 78,2 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Ülke grupları itibariyle Cezayir'in dış ticaretinde AB ilk sırayı almaktadır. Ayrıca, OECD ülkeleri de 2. sırada önemli dış ticaret ortağı olup, Asya ülkeleri ile Güney Amerika ülkeleri ile de dış ticaret ilişkileri iyi durumdadır.

Madde grupları bazında Cezayir'in 2008 yılı ihracatı ve ithalatına yakından bakıldığında; Cezayir'in genel ihracatında ilk sırayı 76,3 milyar \$'lık enerji maddeleri ve 1,3 milyar \$'lık yarı mamul maddelerinin aldığı, ülke ithalatında ise ilk sırayı 13,2 milyar \$'lık mamul maddeler ve 9,9 milyar \$'lık yarı mamul maddelerin aldığı gözlenmektedir.

A. TÜRKİYE-CEZAYİR DIŞ TİCARETİ

Türkiye ile Cezayir'in arasındaki ticaret rakamları aşağıdaki tabloda verilmiş olup, Türkiye'nin Cezayir'e yönelik ihracatında son yıllarda önemli artışlar yaşandığı görülmektedir. 2008 yılında 1,6 milyar \$ ihracatımıza karşılık, söz konusu ülkeden 3,3 milyar \$'a yakın ithalatımız bulunmaktadır. Ayrıca, son dönemde Cezayir'e yönelik ihracatımızda kaydedilen gelişmeler ve Cezayir'den yapılan ithalatımızda oluşan artışlar sonucunda, iki ülke arasındaki dış ticaret hacminin de 4,9 milyar \$'a ulaştığı görülmektedir.

2008 yılı itibariyle Cezayir, Türkiye'nin genel ihracatında 21. ülke konumunda iken, genel ithalatımızda ise 16. sırada yer almaktadır.

Tablo 2. Türkiye-Cezayir Dış Ticareti (Milyon \$)

	2005	2006	2007	2008	Değişim (%)
Ihracatımız	807	1.021	1.232	1.614	31,0
İthalatımız	1.695	1.865	2.108	3.262	54,7
Dış Ticaret Hacmi	2.502	2.886	3.340	4.876	46,0
Dış Ticaret Dengesi	-888	-844	-876	-1.648	88,1

Kaynak: TÜİK Verileri

İki ülke arasında dış ticaretin daha yakından incelenmesi amacıyla mal grupları bazında verilere bakıldığında; 2008 yılı itibariyle özellikle demir veya çelikten eşya, motorlu kara taşıtları, makine ve aksamaları, demir ve çelik ve örülmemiş giyim eşyasının, Türkiye'nin Cezayir'e ihracatı yapılan başlıca ürünler olduğu görülmektedir.

Madde bazında ele alındığında, çok çeşitli Türk ürününün Cezayir pazarında satışa sunulduğu ve bunlar içerisinde paslanmaz çelikten gaz/petrol boru hattında kullanılan borular, motorlu taşıtlar, köşeli çubuklar, ev tipi buzdolapları, erkek/erkek çocuk için kısa pantolon, şort vs., dizel motorlu taşıtlar, hijyenik havlular, tamponlar, bebekler için bezler vb., L şeklinde profiller (sıcak haddelenmiş), kadın/kız çocuk için pantolon şort vs., dizel/yarı dizel motorlu toplu yolcu taşıtları, demir/çelikten kuleler ve pylonların yer aldığı görülmektedir.

Diğer taraftan, kayıt dışı ekonomi kapsamında değerlendirilen bavul ticareti yoluyla da yıllık yaklaşık 100-150 milyon \$ tutarında bir ihracat gerçekleştirildiği tahmin edilmektedir.

Bunun yanı sıra İspanya, Fransa ve İtalya limanları üzerinden ülkemiz menşeli malların "re-export" yoluyla veya Magrep Birliği üyesi ülkelere transit olarak Cezayir'e geldiği ve bu ticaretin yıllık toplamının yaklaşık 300-350 milyon \$ civarında bir rakama ulaştığı tahmin edilmektedir.

Tablo 3. Türkiye'nin Cezayir'e İhrac Ettiği Başlıca Mallar (\$)

			2006	2007	2008	% Değ.
1	73	DEMİR VEYA ÇELİKTE EŞYA	201.034.885	210.492.117	411.031.763	95,3
2	87	MOTORLU KARA TAŞ.,TRAK.,BİS.,MOTOS. VE DİĞER	138.620.531	217.315.474	265.619.661	22,2
3	84	MAKİNE VE AKSAMLARI	90.717.201	106.966.635	139.189.177	30,1
4	72	DEMİR VE ÇELİK	97.826.506	79.204.973	127.337.171	60,8
5	62	ÖRÜMEMİŞ GİYİM EŞYASI VE AKSESUARLARI	101.326.294	115.339.593	102.771.492	-10,9
6	85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR,AKSAM VE PARÇALARI	52.069.262	61.057.304	78.285.228	28,2
7	24	TÜTÜN VE TÜTÜN YERİNE GEÇEN İŞLENMİŞ MADDELER	735.473	20.343.091	38.098.937	87,3
8	39	PLASTİK VE PLASTİKTEN MAMUL EŞYA	17.196.103	24.414.709	35.532.355	45,5
9	48	KAĞIT VE KARTON;KAĞIT HAMUR.KAĞIT VE KART.EŞYA	23.707.175	32.864.789	35.312.370	7,4
10	18	KAKAO VE KAKAO MÜSTAHZARLARI	10.680.679	28.679.857	28.218.489	-1,6
11	30	ECZACILIK ÜRÜNLERİ	14.945.317	14.368.542	27.582.150	92
12	61	ÖRME GİYİM EŞYASI VE AKSESUARLARI	32.454.200	19.746.752	27.287.073	38,2
13	21	YENİLEN ÇEŞİTLİ GIDA MÜSTAHZARLARI	14.777.818	21.250.331	25.364.689	19,4
14	60	ÖRME EŞYA	20.442.279	22.444.920	21.334.086	-4,9
15	17	ŞEKER VE ŞEKER MAMULLERİ	6.815.722	10.253.406	17.212.403	67,9
16	52	PAMUK	19.864.901	33.233.832	14.598.914	-56,1
17	76	ALUMİNYUM VE ALUMİNYUM EŞYA	9.937.816	14.082.488	14.209.214	0,9
18	40	KAUÇUK VE KAUÇUKTAN EŞYA	10.218.320	13.449.534	13.997.498	4,1
19	34	SABUNLAR,YÜZEY AKTİF OR. MAD.,YIKAMA-YAĞ.	8.394.471	11.240.735	13.207.958	17,5
20	33	UÇUCU YAĞLAR,REZİN.,PARF.,KOZM.VB	8.903.403	10.185.650	12.537.236	23,1
		DİĞERLERİ	140.027.947	164.790.211	164.825.523	-
		TOPLAM	1.020.696.303	1.231.724.943	1.613.553.387	31

Kaynak: TÜİK verileri

2008 yılı itibariyle özellikle mineral yakıtlar, mineral yağlar; demir ve çelik; motorlu kara taşıtları; makine ve aksamı ile kauçuk ve kauçuktan eşya; Türkiye'nin Cezayir'den ithal ettiği başlıca maddeler olmuştur. Özellikle doğal gaz (sıvılaştırılmış), diğer hidrokarbon gazları (sıvılaştırılmış), demir-çelik döküntü ve hurdaları, propan (sıvılaştırılmış), hafif yağlar ve müstahzarlar, metanol (metil alkol), asal gaz, sığır ve at cinsi hayvanların ham derileri, vulkanize kauçuktan boru/hortum ve altın Cezayir'in Türkiye'ye ihracatında önem arz eden ürünlerdir.

Tablo 4. Türkiye'nin Cezayir'den İthal Ettiği Başlıca Mallar (\$)

			2006	2007	2008	%DEĞ.
1	27	MİNERAL YAKITLAR,MİNERAL YAĞLAR VE MÜST.	1.681.295.573	1.967.287.081	2.915.054.513	48
2	72	DEMİR VE ÇELİK	162.138.448	110.576.060	315.887.865	186
3	87	MOTORLU KARA TAŞITLARI,TRAK.,BİS.,MOT. VE DİĞER	1.255.940	2.501.878	6.116.696	144
4	84	MAKİNE VE AKSAMLARI	2.146.941	5.877.887	4.637.065	-21
5	40	KAUÇUK VE KAUÇUKTAN EŞYA	1.341.462	4.187.460	4.216.487	1
6	29	ORGANİK KİMYASAL MÜSTAHSALLAR	5.397.327	2.323.332	3.339.678	44
7	28	İNORGANİK KİMYASAL MÜSTAHSALLAR,ORGANİK,İN. BİL.	2.040.787	8.114.202	3.237.057	-60
8	76	ALUMİNYUM VE ALUMİNYUM EŞYA	25.956	405.335	2.108.209	420

9	41	HAM POS.DERİLER (KÜRKLER HARİÇ) VE KÖSELELER	1.937.025	1.729.737	1.491.932	-14
10	3	BAL.KAB. HAYVANLAR,YUMUŞAKÇALAR,DİĞER OM.	0	0	1.461.327	-
11	73	DEMİR VEYA ÇELİKTE EŞYA	1.945.357	810.134	1.257.402	55
12	85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR,AKSAM VE PARÇALARI	635.229	2.046.030	975.416	-52
13	74	BAKİR VE BAKIRDAN EŞYA	0	2.592	883.025	-
14	71	İNCİLER,KIYMETLİ TAŞ VE METAL MAM.,MAD. PARALAR	1.607.576	607.338	520.716	-14
15	90	OPTİK,FOT.,SİNEMA,ÖLÇÜ,KON.AYAR CİHAZLARI,TIBBİ ALET.	27.917	0	256.197	-
16	8	YENİLEN MEYV.KABUKLU YEMİŞLER,TURUNÇGİL VE KAV.	30.190	127.800	158.633	24
17	79	ÇİNKO VE ÇİNKODAN EŞYA	0	0	145.853	-
18	78	KURŞUN VE KURŞUNDAN EŞYA	360.795	1.088.835	122.862	-89
19	39	PLASTİK VE PLASTİKTE MAMUL EŞYA	947.683	107.559	100.930	-6
20	33	UÇUCU YAĞLAR,REZİNOİTLER,PARFÜMERİ,KOZ. VB	205.028	150.381	77.202	-49
		DİĞERLERİ	1.186.787	547.564	126.901	-76,8
		TOPLAM	1.864.526.021	2.108.491.205	3.262.175.966	55

Kaynak: TÜİK verileri

B. CEZAYİR'İN MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

1.1. Cezayir'in Makine ve Aksamları İhracatı

Birleşmiş Milletler verilerine göre; Cezayir'in 2006 yılı itibariyle makine ihracatı yaklaşık %32 düşüşle 9,3 milyon \$'ın üzerinde gerçekleşmiştir. 2007 yılı kesinleşmemiş verilerine göre ise; makine ve aksamları ihracatı %298 artarak 37,2 milyon \$'a ulaşmıştır. Cezayir'in 2007 yılında makine ihracatında Fransa lider ülke konumundadır. Aynı yıl, diğer önemli alıcı ülkeler sırasıyla, İngiltere, Kazakistan, İtalya ve Rusya Federasyonu olmuştur.

Tablo 5. Cezayir'in Ükelere Göre Makine İhracatı (Bin \$ - 84. Fası)

SIRA	ÜLKE ADI	2005	2006	2005-2006 DEĞİŞİM (%)	2007*	2006-2007* DEĞİŞİM (%)
1	Fransa	1.346	2.436	80,98	11.130	356,90
2	İngiltere	599	1.242	107,35	7.317	489,13
3	Kazakistan	0	0	-	4.838	-
4	İtalya	971	307	-68,38	4.122	-
5	Rusya Fed.	0	0	-	2.312	-
6	İrlanda	1	1	-	1.050	-
7	İspanya	95	15	-84,21	983	-
8	Hollanda	1.771	10	-99,44	980	-
9	ABD	2.437	1.090	-55,27	730	-33,03
10	Belçika	4	0	-	678	-
	Diğerleri	6.515	4.244	-34,86	3.048	-28,18
	Toplam	13.739	9.345	-31,98	37.188	297,95

Kaynak: Birleşmiş Milletler ve TÜİK Verileri

*Kesinleşmemiş İstatistik

Cezayir'in 2007 yılı makine ve aksamaları ihracatı 4'lü GTİP bazında incelendiğinde, ilk sırada 7,7 milyon \$ ile "turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri" kaleminin yer aldığı görülmektedir. Turbojet, turbo-propelleri, 7 milyon \$'lık ihracat ile "otomatik bilgi işlem makineleri ve üniteleri", 5,8 milyon \$'lık ihracat ile "toprak, maden, cevheri taşıma, ayırma, seçme vb. mahsus iş makineleri" takip etmiştir.

Tablo 6. Cezayir'in Makine ve Aksamaları İhracatındaki Başlıca Kalemler (Bin \$)

SIRA	GTİP	MADDE ADI	2005	2006	2007*
1	8411	TURBOJETLER, TURBO-PROPELLER, DİĞER GAZ TÜRBİNLERİ	1.749	58	7.678
2	8471	OTOMATİK BİLGİ İŞLEM MAKİNELERİ, ÜNİTELERİ	289	205	7.037
3	8430	TOPRAK, MADEN, CEVHERİ TASIMA, AYIRMA, SEÇME VB. İS MAKİNELERİ	109	0	5.839
4	8481	MUSLUKÇU, BORUCU ESYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	326	506	3.059
5	8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPIRATÖR	537	104	2.764
6	8431	AGIR İS MAKİNE VE CİHAZLARININ AKSAMI, PARÇALARI	4.780	1.913	1.552
7	8421	SANTRİFÜJLE ÇALISAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	26	137	1.192
8	8413	SIVILAR İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	175	286	780
9	8443	MATBAACILIGA MAHSUS BASKI MAKİNELERİ, YARDIMCI MAKİNELER	1	0	660
10	8429	DOZERLER, GREYDER, SKREYPER, EKSKAVATÖR, KÜREYİCİ, YÜKLEYİCİ VB.	0	13	640

Kaynak: Birleşmiş Milletler Verileri

*Kesinleşmemiş İstatistik

Cezayir'in 84. fasıl bazında makine ithalatı 2006 yılında bir önceki seneye göre %10 oranında artış göstererek yaklaşık 3,7 milyar \$'a yükselmiştir. Fransa, İtalya, ABD, Almanya ve Çin Halk Cumhuriyeti; Cezayir'in makine ithal ettiği başlıca ülkeler olmuştur. Türkiye ise Cezayir'in makine ithalatındaki ülke sıralamasında 10. ülke konumundadır. 2007 yılı kesinleşmemiş verilerine göre Cezayir'in sektör ithalatı, bir önceki yıla kıyasla %32,6 artarak 4,8 milyar \$'a ulaşmıştır. Ülkenin sektör ithalatındaki en önemli ülkeler, sırasıyla Fransa, İtalya, Çin, ABD ve Almanya olmuştur.

1.2. Cezayir'in Makine ve Aksamları İthalatı

Tablo 7. Cezayir'in Ülkelere Göre Makine İthalatı (Bin \$- 84. Fası)

SIRA	ÜLKE ADI	2005	2006	2005-2006 DEĞİŞİM (%)	2007*	2006-2007* DEĞİŞİM (%)
1	Fransa	621.405	719.434	15,78	1.170.172	62,65
2	İtalya	588.853	619.963	5,28	803.558	29,61
3	Çin Halk Cum.	256.244	322.334	25,79	500.152	55,17
4	ABD	308.416	530.491	72,01	494.067	-6,87
5	Almanya	323.507	427.702	32,21	453.761	6,09
6	Japonya	120.550	120.359	-0,16	215.035	78,66
7	İspanya	146.525	118.145	-19,37	193.849	64,08
8	Belçika	67.670	92.337	36,45	140.396	52,05
9	İngiltere	98.418	93.073	-5,43	107.218	15,20
10	Rusya Fed.	871	1.939	122,62	96.559	-
14	Türkiye	77.491	90.717	17,07	106.966	17,91
	Diğerleri	723.658	536.317	-25,89	588.584	9,74
	Toplam	3.333.608	3.672.811	10,18	4.870.317	32,60

Kaynak: Birleşmiş Milletler Verileri

*Kesinleşmemiş İstatistik

Cezayir'in 2007 yılı makine ve aksamları ithalatındaki başlıca kalemler arasında ilk sırayı "dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb." almaktadır. Dörtlü GTİP bazında makine ithalatındaki ilk on kalem, Cezayir'in toplam makine ithalatının %63'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 8. Cezayir'in Makine ve Aksamları İthalatındaki Başlıca Kalemler (\$)

SIRA	GTİP	MADDE ADI	2005	2006	2007*
1	8429	DOZERLER, GREYDER, SKREYPER, EKSKAVATÖR, KÜREYİCİ, YÜKLEYİCİ VB.	163.852	234.191	524.582
2	8431	AGIR İS MAKİNE VE CİHAZLARININ AKSAMI, PARÇALARI	130.245	325.237	516.080
3	8411	TURBOJETLER, TURBO-PROPELLER, DİĞER GAZ TÜRBİNLERİ	130.289	252.627	492.640
4	8474	TOPRAK, TAŞ, METAL CEVHERİ VB. AYIKLAMA, ELEME VB. İÇİN MAKİNELER	139.935	218.779	274.859
5	8421	SANTRİFÜJLE ÇALISAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	123.834	126.369	233.835
6	8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	124.718	119.185	230.022
7	8481	MUSLUKÇU, BORUCU ESYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	212.478	228.330	214.283
8	8413	SIVILAR İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	184.204	164.016	202.428
9	8471	OTOMATİK BİLGİ İŞLEM MAKİNELERİ, ÜNİTELERİ	324.486	249.545	191.312
10	8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPIRATÖR	110.839	187.775	169.005

Kaynak: Birleşmiş Milletler Verileri

*Kesinleşmemiş İstatistik

C. TÜRKİYE-CEZAYİR MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DİŞ TİCARETİ

84. fasıl itibariyle ise TÜİK verilerine göre; Cezayir ile Türkiye arasındaki makine ve aksamları dış ticaret hacmi, son 5 yılda artış gösterirken, ülkemiz ile Cezayir arasındaki makine sektörü dış ticareti, devamlı olarak fazla vermektedir.

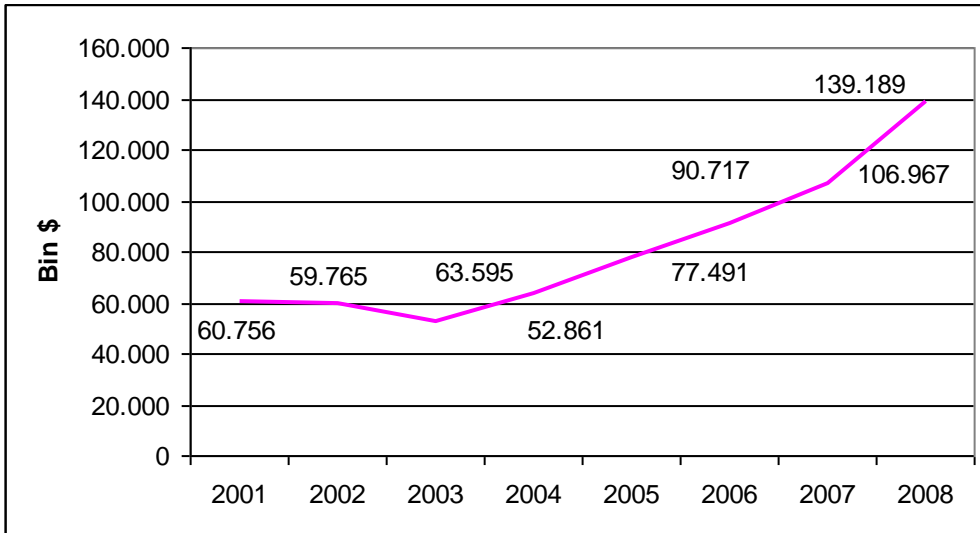
84. fasıl itibariyle, 2008 yılında Cezayir'e yönelik makine ve aksamları ihracatımız %30,1 artış gösterirken, ithalatımızda %21,1 düşüş gerçekleşmiştir. İhracat, 2001 yılı seviyesinin iki katının üzerine çıkarken, ithalatımızdaki artış çok daha fazla olmuştur.

Tablo 9. Türkiye ile Cezayir Arasındaki Makine ve Aksamları Dış Ticareti (\$-84. Fasıl)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Cezayir'e İhracatımız	60.756.447	59.765.304	52.860.615	63.595.013	77.491.092	90.717.201	106.966.635	139.189.177
Cezayir'den İthalatımız	36.999	49.749	131.772	39.923	54.955	2.146.941	5.877.887	4.637.065
Dış Ticaret Hacmi	60.793.446	59.815.053	52.992.387	63.634.936	77.546.047	92.864.142	112.844.522	143.826.242
Dış Ticaret Dengesi	60.719.448	59.715.555	52.728.843	63.555.090	77.436.137	88.570.260	101.088.748	134.552.112
İhracat Değişim (%)		-1,63	-11,55	20,31	21,85	17,07	17,91	30,12
İthalat Değişim (%)		34,46	164,87	-69,70	37,65	3806,73	173,78	-21,11

Kaynak: TÜİK verileri

Grafik 1. Türkiye'nin Cezayir'e yönelik Makine ve Aksamları İhracatı (Bin \$-84. Fasıl)

Kaynak: TÜİK Verileri

2008 yılında Türkiye'nin Cezayir'e OAİB iştiğal alanı itibariyle makine ve aksamaları ihracatı, bir önceki yıla kıyasla %39 artarak 91,8 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir. Yine OAİB iştiğal alanı bazında, Türkiye'nin makine sektörü ihracatından %1,3'lük pay alan Cezayir, Türkiye'nin sektör ihracatı yaptığı 25. ülke konumunda olmakla birlikte potansiyel arz eden bir pazardır.

İhracatçı Birlikleri kayıtlarına göre, 2009 yılı Ocak ayında OAİB iştiğal alanı itibariyle Cezayir'e makine ve aksamaları ihracatımız %31,1 artışla 7,2 milyon \$ seviyesinde kaydedilmiştir. 2008 Ocak ayında Cezayir, sektör ihracatı yapılan ülkeler arasında 27. sırada yer alırken, 2009 yılı Ocak ayında ise 15. ülke konumuna yükselmiştir.

1.1. Türkiye'nin Cezayir'e Makine ve Aksamaları İhracatı

TÜİK verilerine göre Cezayir'e yönelik olarak OAİB iştiğal alanına; 84. fasılda olup, OAİB iştiğal alanında bulunmayan GTİP'lerin eklenmesiyle oluşturulan makine sektörü toplamı ihracatı, 2008 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık %30 artarak 140 milyon \$'a ulaşmıştır. Bu dönemde Cezayir'e yönelik makine sektörü toplamı ihracatında, yaklaşık 53 milyon \$'lık ihracatı ile "klima ve soğutma makineleri, aksam ve parçaları" mal grubu ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 10. Türkiye ile Cezayir Arasında Makine Sektör Toplamı İhracat ve İthalat Rakamları (\$)

	İHRACAT		İTHALAT		(%Değişim	
	2007	2008	2007	2008	İHR	İTH
REAKTÖRLER VE KAZANLAR	157.550	602.825	0	0	282,6	-
TÜRBİNLER-TURBOJETLER, AKSAM VE PARÇALAR	154.506	916.585	0	0	493,2	-
POMPALAR VE KOMPRESÖRLER	4.161.755	3.301.672	0	797	-20,7	-
VANALAR	7.247.051	3.406.672	40.831	0	-53,0	-
KLİMALAR VE SOĞUTMA MAK.	48.778.737	52.970.869	727	110.543	8,6	-
ISITICILAR VE FIRINLAR	1.353.289	3.763.515	0	0	178,1	-
HADDE VE DÖKÜM MAK., KALIPLAR, AKS. VE PARÇ.	1.520.604	1.346.432	0	0	-11,5	-
GIDA SAN. MAKİNELERİ, AKS. VE PARÇ.	5.804.428	14.651.764	4.239.751	3.025.789	152,4	-28,6
TARIM VE ORMANCILIKTA KULLANILAN MAK., AKS.,PÇ.	413.896	302.277	0	98.654	-27,0	-
YÜK KALDIRMA,TAŞIMA VE İSTİFLEME MAK.,AKS.,PÇ.	4.470.210	4.784.464	0	0	7,0	-
İNŞAAT VE MADENCİLİKTE KULLAN. MAK. AKS. PÇ.	15.859.009	27.941.883	0	293.299	76,2	-
KAĞIT İMALİNE VE MATBAACILIĞA MAHSUS MAK.	354.273	1.361.385	0	0	284,3	-
KURUTMA, YIKAMA MAK.AKS.PRÇ.	1.735.731	1.470.244	0	0	-15,3	-
TEKSTİL VE KONFEKSİYON MAKİNELERİ, AKS. VE PARÇ.	195.310	308.713	35.409	22.504	58,1	-36,4
DERİ İŞLEME VE İMALAT MAKİNELERİ, AKS. VE PARÇ.	26.000	0	0	0	100,0	-

KAUÇUK, PLASTİK, LASTİK İŞLEME VE İMALİ MAK.	828.606	883.605	0	0	6,6	-
TAKIM TEZGAHLARI	3.564.637	3.771.193	4.609	109	5,8	-97,6
MOTORLAR, AKSAM VE PARÇALARI	3.512.639	5.104.720	0	447	45,3	-
BÜRO MAKİNELERİ	93.275	205.138	0	0	119,9	-
RULMANLAR	540.855	1.070.802	34.804	0	98,0	-
SİLAH VE MÜHİMMAT	9.420	2.853	0	0	-69,7	-
AMBALAJ MAKİNELERİ, AKSAM-PARÇALARI	1.349.943	2.582.346	0	96.900	91,3	-
DİĞER MAKİNELER, AKSAM VE PARÇALAR	5.800.207	9.276.525	1.521.756	1.086.677	59,9	-28,6
TOPLAM	107.931.931	140.026.482	5.877.887	4.735.719	29,7	-19,4

Kaynak: TÜİK Verileri

84. fasıl itibariyle sektör ihracatında önemli yer tutan kalemler ise dörtlü GTİP bazında incelendiğinde; 8418 nolu GTİP’de yer alan “buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları”nın ilk sırada yer aldığı ve ihracatının bir önceki yıla kıyasla %5,8 azalış gösterdiği görülmektedir.

Türkiye’nin Cezayir’e yönelik makine ihracatında ilk 20 kalem arasında, ihracatında en fazla artış (%405) gözlenen kalem ise, 5. sırada yer alan “tohumları temizleme, ayırma, öğütme, işleme makine ve cihazları” olmuştur.

Tablo 11. Türkiye’nin Cezayir’e Makine ve Aksamları İhracatında Başlıca Kalemler (\$-84.Fasıl)

	GTİP	MADDE ADI	2007	2008	Değişim %
1	8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOĞUTUCULAR, ISI POMPALARI	43.885.508	41.343.786	-5,79
2	8474	TOPRAK, TAŞ, METAL CEVHERİ VB. AYIKLAMA, ELEME VB. İÇİN MAKİNELER	5.442.083	14.145.664	159,93
3	8415	KLİMA CİHAZLARI-VANTİLATÖRLÜ, ISI, NEM DEĞİSTİRME TERTİBATLI	4.893.229	11.627.083	137,62
4	8429	DOZERLER, GREYDER, SKREYPER, EKSKAVATÖR, KÜREYİCİ, YÜKLEYİCİ VB.	6.081.724	9.403.647	54,62
5	8437	TOHUMLARI TEMİZLEME, AYIRMA, ÖĞÜTME, İŞLEME MAKİNE VE CİHAZLARI	1.857.120	9.386.092	405,41
6	8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	2.542.981	4.374.238	72,01
7	8409	İÇTEN YANMALI, PİSTONLU MOTORLARIN AKSAM-PARÇALARI	3.048.748	3.969.472	30,20
8	8426	GEMİ VİNÇLERİ, MAÇUNALAR, HALATLI VİNÇLER, DÖNER KÖPRÜLER	2.536.565	3.501.563	38,04
9	8431	AGIR İŞ MAKİNE VE CİHAZLARININ AKSAMI, PARÇALARI	3.433.023	3.447.553	0,42

10	8481	MUSLUKÇU, BORUCU ESYASI-BASINÇ DÜSÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	7.247.051	3.406.672	-52,99
11	8438	YIYECEK/İÇECEK SANAYİNDE KULLANILAN MAKİNE VE CİHAZLAR	2.233.716	3.097.119	38,65
12	8421	SANTRİFÜJLE ÇALISAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	2.476.216	3.032.015	22,45
13	8422	YIKAMA, TEMİZLEME, KURUTMA, DOLDURMA VB. İŞLER İÇİN MAKİNE, CİHAZ	1.473.677	2.845.964	93,12
14	8419	İSİ DEĞİŞİKLİĞİ YÖNTEMİ İLE MADDELERİ İŞLEMELER İÇİN CİHAZLAR	795.949	2.655.676	233,65
15	8413	SİVİLER İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	1.646.244	2.096.113	27,33
16	8483	TRANSMİSYON MILLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DISLİLER, ÇARKLAR	1.366.740	1.926.167	40,93
17	8480	METAL DÖKÜMÜ İÇİN KASALAR, PLAKALAR, KALIP MODELLERİ	1.453.117	1.307.843	-10,00
18	8450	ÇAMASIR YIKAMA MAKİNELERİ	1.611.997	1.206.626	-25,15
19	8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPIRATÖR	2.515.511	1.205.559	-52,07
20	8462	METALLERİ DÖVME, İŞLEME, KESME, SATAFLAMA PRESLERİ, MAKİNELERİ	1.285.310	1.176.339	-8,48
		DİĞERLERİ	9.140.126	14.033.986	53,54
		TOPLAM	106.966.635	139.189.177	30,12

Kaynak: TÜİK Verileri

1.2. Türkiye'nin Cezayir'den Makine ve Aksamaları İthalatı

Makine sektör toplamı itibarıyla Türkiye'nin Cezayir'den ithalatı, 2008 yılında bir önceki yıla göre %19,4'lük düşüşle 4,7 milyon \$ olarak gerçekleştirmiştir. Cezayir'den en fazla ithal edilen mal grubu ise, 3 milyon \$ ile "gıda sanayi makineleri"dir.

2008 yılında 84. fasıl itibarıyla Türkiye'nin Fas'dan en fazla ithal ettiği ürün grubu; 4,1 milyon \$ ile "santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları" olurken, onu 293 bin \$ ile "dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb. ürün grubu takip etmiştir.

Tablo 12. Türkiye'nin Cezayir'den Makine ve Aksamaları İthalatında Başlıca Kalemler (84.Fasıl-\$)

	GTİP	MADDE ADI	2007	2008	DEĞİŞİM %
1	8421	SANTRİFÜJLE ÇALISAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	5.756.507	4.112.466	-28,56
2	8429	DOZERLER, GREYDER, SKREYPER, EKSKAVATÖR, KÜREYİCİ, YÜKLEYİCİ VB.	0	293.299	-
3	8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOĞUTUCULAR, İSİ POMPALARI	727	110.543	-

4	8422	YIKAMA, TEMİZLEME, KURUTMA, DOLDURMA VB. ISLER İÇİN MAKİNE, CİHAZ	0	96.900	-
5	8451	DOKUMA MADDELERİNİ YIKAMA, KURUTMA, ÜTÜLEME MAKİNE VE CİHAZLARI	1.409	22.504	-
6	8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPIRATÖR	0	656	-
7	8409	İÇTEN YANMALI, PİSTONLU MOTORLARIN AKSAM-PARÇALARI	0	447	-
8	8413	SIVILAR İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	0	141	-
9	8466	(84.56-84.65)DE KI MAKİNELERİN AKSAM-PARÇALARI	0	109	-
10	8445	LİFLERİ HAZIRLAYAN, İPLİK ÜRETMEN-HAZIRLAYAN MAKİNELER	34.000	0	-
11	8465	AGAÇ, MANTAR, KEMİK, SERT KAUÇUK, PLASTİK VB. İSLEME MAKİNELERİ	3.954	0	-
12	8467	EL İLE KULLANILAN PNÖMATİK/MOTORLU ALETLER	655	0	-
13	8481	MUSLUKÇU, BORUCU ESYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	40.831	0	-
14	8482	HER NEVİ RULMANLAR	34.804	0	-
15	8483	TRANSMİSYON MILLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DISLİLER, ÇARKLAR	5.000	0	-
		TOPLAM	5.877.887	4.637.065	-21,11

Kaynak: TÜİK Verileri

KAYNAKLAR

- Birleşmiş Milletler İstatistik Bölümü Verileri
www.trademap.org
- İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları
- T.C. Cezayir Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, Cezayir Ülke Raporu, 2008
- TÜİK Verileri